

SLOVENSKI NAROD

Izha, vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inzerati do 80 peti vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2,50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inzerati peti vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 301.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Po zastoju pogajanj v Komarnu:

Slovaški delegat odpotoval k Hitlerju

Spričo nesprejemljivih madžarskih zahtev bodo Slovaki skušali doseči sporazum z velesilami — Madžari se boje, da bodo ostali s svojimi zahtevami na cedilu

Komarno, 12. okt. e. Največje presenečenje in senzacijo v vseh krogih ki se udeležujejo konference v Komarnu, je vzbudila vest o odhodu člana čsl. delegacije slovaškega ministra Turčanskega na sestanek s Hitlerjem. O možnosti, da Turčanski poseti Göringa, se je sicer govorilo že včeraj dopoldne, do-

čim se je za odhod Turčanskega v Nemčijo na sestanek s samim kancelarjem Hitlerjem izvedelo šele sredi. V madžarski delegaciji je vest izzvala silno presenečenje in bojazen, da bi se Slovaki mimo Madžarske sporazumeli o madžarskih zahtevah z velesilami.

priljučitvi k Madžarski v nasprotju z načelom o samoodločbi narodov. Mi bomo nasprotni, pravi spomenica, vsem kombinacijam, ki gredo za tem, da bi se Podkarpatskim Rusom odrekla pravica, da smejo svobodno odločati o svoji usodi.

Spomenica češkoslovaške inteligence

PRAGA, 12. okt. Danes je bila objavljen spomenica, ki jo je podpisalo 47 najodličnejših predstavnikov češkoslovaških nacionalnih in kulturnih organizacij. V spomenici naglašajo, da mir, ki ne počiva na

medsebojnem sporazumu, marveč na premoči močnejših nad slabjšimi, ne more biti pravi mir trajne vrednosti. Intelktualci dvigajo svoj glas pred vsem civiliziranim svetom proti načinu rešitve češkoslovaškega problema, zlasti pa proti temu, da oni, ki so poprej češkoslovaškemu narodu vsiljevali svojo politiko, v kritičnem trenutku niso držali besede, marveč ga enostavno pustili na cedilu. Češkoslovaška inteligencija svojega naroda in svoje domovine ne bo nikdar zapustila, marveč se bo nemajno borila za svobodo življenja in neoviran gospodarski razvoj svojega naroda in svoje države.

V Komarnu na mrtvi točki Pogajanja bodo danes prekinjena

Budimpešta, 12. okt. p. Včerajšnji sestanek v Komarnu se je zaključil ob 16.30. Pogajanja so bila odgojena do danes popoldne. Po današnjem sestanku se delegacije vrnejo v Prago oziroma v Budimpešto. Madžarska vlada je na sredi seji zavzela stališče glede dosedanjega razvoja pogajanj. Položaj se je toliko razčistil, da sta obe delegaciji jasno obeležili svoje zahteve in koncesije.

ja smatra, da ta statistika ne odgovarja stvarnosti. Spor je v glavnem zaradi Bratislave, Nitre in Košice. Madžari bi zlasti radi Košice. Kar se tiče plebiscita, ni verjetno, da bi Madžarska vztrajala na tem, da se izvede tudi v Podkarpatski Rusiji.

Madžari izzivajo incidente v Podkarpatski Rusiji

Komarno, 12. okt. e. (Reuter). Dočim potekajo pogajanja med češkoslovaško in madžarsko delegacijo brez posebnih rezultatov, prihajajo iz obmejnih krajev poročila o spopadih med Madžari in Rusini. Blizu Marševa je skupina dobro oboroženih madžarskih teroristov napadla železniško postajo in vlak na meji. Več potnikov je bilo ranjenih. Dva terorista sta bila aretirana. V tem srezu je bilo razglašeno obredno stanje.

Varšava, 12. okt. e. Poljska javnost se danes v največji meri bavi s češkoslovaško-madžarskimi pogajanjmi v Komarnu. Tako poroča dopisnik »Gazete Polske« iz Komarna, da sta se češkoslovaška in madžarska delegacija sporazumeli, da ozemlje, v katerem je madžarski živelj v večini, pripade Madžarski, da pa so pogajanja zavržla zaradi ostalih madžarskih zahtev, ki jih Madžari utemeljujejo na podlagi statistike iz leta 1910, dočim češkoslovaška delegaci-

Madžari zahtevajo izenačenje z »zasužnjenimi« brati v ČSR Agrarni interesje na Madžarskem hočejo dobiti vsaj del tega, kar so že davno dobili Madžari v ČSR

Budimpešta, 12. okt. e. Dogodki v notranjosti države se razvijajo v smeri, ki jo narekuje vlada, vendar je opažati, da je pritisk ekstremnih desničarskih elementov vedno večji. Madžarski desničarji smatrajo, da še niso izrpane vse možnosti za diplomatsko rešitev s Češkoslovaško in da so potrebne tudi druge metode. Madžarska vlada ves čas pogajanj s Češkoslovaško zasleda vsak dan. Na teh sejah dela vladi posebno težavo vprašanje agrarne reforme, ki je bila na področjih, katera naj pripadejo

Madžarski, urejena kar najbolj vzorno s češkoslovaške strani, dočim v sami Madžarski v tem pogledu do zdaj ni bilo skoraj nič storjenega. Verjetno je, da bodo po priključitvi teh krajev madžarski razlašeni veleposestniki spet zahtevali povrnitev zemlje, na drugi strani je pa zanimivo stališče agrarnih interesov v Madžarski, ki jih je 3 in pol milijona in ki žele, da bi dobili vsaj nekaj tistega, kar so njih »zasužnjeni« bratje že uživali na Češkoslovaškem.

Avtonomna vlada Podkarpatske Rusije

V njej so zastopane vse skupine razen komunistov, ki bodo prepovedani

Praga, 12. okt. e. Po daljših pogajanjih je bila neposredno organizirana nova rusinska vlada. Predsednik vlade je Brodi, avtonomist ruske struje, ki je prevzel ministrsko predsedstvo. Agrarce Bašinsky je postal minister notranjih del in bo nadomestoval Parkanja pri pogajanjih v Komarnu. Avtonomist Štefan Fencik postane minister za izvedbo raznejitve Podkarpatske Rusije s Češkoslovaško, socialist Julij

Revaj, delegat ukrajinske organizacije, minister za pošto, telefon in brozjav, za podtajnika pa bosta imenovana avtonomist Ivan Pješak in msgr. Avgust Vološin. Komunistična stranka bo prepovedana tudi v Podkarpatski Rusiji. V novi vladi bodo torej zastopani avtonomisti ruske struje, socialni demokrati, ukrajinsko orientirani pristaji in agrarci.

Problem dela v novi ČSR Vlada je sklenila osnovati posebne delavske kolone, da zmanjša brezposelnost

Praga, 12. okt. br. Češkoslovaška vlada smatra sedaj kot eno izmed svojih glavnih nalog organizacijo delovnih odnosov, ki ji posveča vso pozornost po izvršenih teritorialnih izpremembah v suetskkih krajih. Na svoji včerajšnji seji se je bavil odbor gospodarskih ministrov z ukrepi, s katerimi naj bi se oživilo zasebno gospodarstvo in ki bodo izredne važnosti za njegov nadaljnji razvoj. Vlada se bavi s predlogom za osnovevanje delavskih formacij. Ta predlog stremi za tem, da bi se preskrbela zaposlitev vsem prebivalcem republike. Gre za to, da se osnujejo posebne delavske kolone, v katere bodo uvrščeni brezposelni, posebno iz vrst demobiliziranih vojakov, ki ne bi mogli najti takoj zaposlitve. Te delavske formacije naj bi izvrševale dela, ki bi se drugače ne mogla izvrševati, vendar pa s pogojem, da ne škodujejo normalni podjetnosti. Delavske formacije bi se osnovala po načelih vojaške organizacije. V delavske kolone se more uvrstiti vsakdo, ki je izpolnil 18. leto starosti in ki ne more najti zaposlitve. Oni, ki bodo uvrščeni v delavske formacije, imajo pravico do hrane, stanovanja in primerne opreme, namreč uniforme, ter manjše odškodnine. Družinski člani pripadnikov v delavskih formacijah imajo pravico do vzdrževalnega prispevka, dočim

člani delavskih formacij nimajo pravice do državne podpore za brezposelnost. Njihova dolžnost bo, da izvršujejo dela, ki se jim odkaže glede na njihovo sposobnost. Vlada pričakuje, da bo s temi ukrepi znatno ublažila brezposelnost ter okrepila gospodarstvo češkoslovaške republike v novih razmerah.

Kanya pri Horthyju BUDIMPEŠTA, 12. oktobra. A. A. Madžarska telegrafska agencija: Državni upravitelj Horthy je sprejel zunanjo ministra Kanyo kot vodjo delegacije v Komarnu, da mu poroča o poteku pogajanj s Češkoslovaško.

Ukrajinci proti odecipitvi Podkarpatske Rusije

Varšava, 12. okt. AA. (Reuter) Ukrajinci, ki žive na Poljskem in ki so najbližji podkarpatskim Rusom, so nasprotni ideji, da bi se Podkarpatska Rusija odcepila od Češkoslovaške in se priključila madžarski državi. Ukrajinska stranka na Poljskem je včeraj predložila poljski vladi memorandum, v katerem pravi med drugim, da bi bilo podpiranje madžarskega načrta o združitvi madžarsko-poljske meje z odecipitvijo Podkarpatske Rusije njeno

Oboroževalna propaganda v Angliji Oboroževanje naj se pospešeno nadaljuje

London, 12. okt. br. Ves razvoj javnega življenja v Angliji se je sodeč po raznih manifestacijah v poslednjih dneh in po ukrepih pristojnih oblasti, usmeril na to, da se angleški narod s pospešeno oborožitvijo pripravi na obnovo in okrepitev svojih obrambnih sil. Posebno veliko zanimanje kažejo najširše plasti za ojačenje angleškega letalstva in protiletalske obrambe. Na šestih zborovanjih razpravljajo govorniki vseh mogočih strank in struj pretežno o oborožitvi kot najzanesljivejšem sredstvu za ohranitev miru in angleških pozicij v svetu.

V Kentu je letalski minister Kingsley Wood otvoril novo letališče. V svojem govoru je z zadovoljstvom ugotovil, da se je v zadnjem času prijavilo letalskim organizacijam preko 30.000 prostovoljcev. Gradnja novih letalskih tovarn je v polnem teku. Tudi protiletalska obramba se dan z dnevom izpopolnjuje. Pravkar so se pričele nove preizkušnje obrambnih balonov. Sistem obrambe mest s protiletalskimi baloni bo izpopolnil. Morda se bo angleški vladi, je končal minister, posrečilo odstraniti vzroke nasprotstev v Evropi, toda dokler se ta smoter ne doseže do zadnje podrobnosti, si bo angleška vlada z vsemi silami prizadevala, da ojači svoje obrambne sile.

Minister za javna dela je govoril na nekem zborovanju v Walesu. Poudaril je potrebo nagle oborožitve z obih vidikov.

Angleški narod bo lahko branil svojo in vso svetovno demokracijo le z orožjem v rokah. Zadnja kriza je pokazala, da se je angleški narod vzdramil. Danes je trdno odločen zagotoviti si z vsemi mogočimi sredstvi spet svoj položaj.

V Cuninghamu je nastopil bivši zunanji minister Eden. Kakršnokoli je naše politično naziranje je dejal, je vendar le treba ministrskemu predsedniku odkrito priznati, da si je v zadnjem času mnogo prizadeval, da bi ohranil mir in vsaj trenutno rešil svet pred občo konflagracijo. Ko je pred dobrimi desetimi dnevi kriza dosegla svoj vrhunec, je pokazal angleški narod s svojim discipliniranim odzivom spet vso zavdanja vredno nacionalno moč in zavest.

Minister za vojsko Hoare Belisha je imel v nedeljo na nekem zborovanju daljši govor o reorganizaciji in modernizaciji angleške teritorialne vojske. Vsa armada bo motorizirana. Polki bodo imeli v bodoče namestu štirih bataljone. Tako bo mogoče ustanoviti nekaj novih divizij. Polagoma se bo angleška teritorialna vojska povečala za 18 divizij vojaštva. Vsaka divizija bo razpolagala s posebnimi oddelki motoriziranega topništva protiletalskih topov, stotnic, tankov, oklopnih avtomobilov, motociklistov. Vsaka divizija bo imela vse vrste orožja. Vojno ministrstvo bo poskrbelo tudi za večjo strokovno izobrazbo oficirjev.

Sofijski atentat še ni pojasnjen Izvršenih je že mnogo aretacij

Sofija, 12. okt. br. Današnji listi dajejo duška splošnemu ogorčenju zaradi atentata na šefa generalnega štaba generala Pejeva, ki ga označujejo za enega najodličnejših in najzaslužnejših bolgarskih oficirjev. Pri tem poudarjajo, da je atentator ki se v bolnici še vedno bori s smrtjo, neki Stojan Vasa K'ruv, ki je šele pred gemna mesecema zapustil ječo. Ousujen je bil zaradi nekega političnega umora. O njem je znano, da se je družil z anarhokomunisti. Svoječasno je bil v orožniški službi.

V zvezi z atentatom na generala Pejeva je bilo danes v Sofiji in drugih krajih izvršenih več aretacij. Prizadeti so zlasti

oni krogi, ki so sodelovali pri nameravanem državnem udaru leta 1934.

Tudi atentator podlegel poškodbam

Sofija, 12. okt. p. Atentator je ponoči v vojni bolnici podlegel poškodbam. Policijske oblasti med tem z vso verno nadaljujejo preiskavo. V redakciji lista »Nova kambana« je bila izvršena hišna preiskava. Direktor lista Lazar Popovski je bil pozvan na policijo k zaslišanju. Razširilo se so vesti, da so aretirali tudi mnogo rezervnih oficirjev, ki so bili prijatelji Damjana Velkeva.

Franco zahteva priznanje pravic vojskujoče se stranke Da se to še ni zgodilo, smatra za krivico

London, 12. okt. AA. Zastopniki agencije Reuter je general Franco o umiku 10.000 italijanskih prostovoljcev izjavil, da nujno zahteva za to primer, da se njegovi Španiji takoj prizna pravica vojskujoče se stranke. Odbor za nevmešavanje je sicer v svojem zadnjem predlogu odredil umik 10.000 prostovoljcev v zameno za priznanje pravic vojskujoče se stranke, predlagal pa je docela neizvedljiv postopek, ker je došlo skupno število prostovoljcev v obeh taborih. Nacionalna Španija se je vedno smatrala kot vojskujoča se stranka, vendar pa je za priznanje tega dejstva bila pripravljena nekaj žrtvovati. Ker ne bo trgovala s svojimi lastnimi pravicami, je zato primernejše, če se ideje ne mešajo. Za vojno v Španiji ne more biti drugega konca, kakor brezpogojna predaja poraženega sovražnika.

Tajnik londonskega odbora v Burgesu

Burges, 12. okt. AA. Tajnik odbora za nevmešavanje Heming je prišel dopoldne v Burges, še prej pa je obiskal Bilbaio. Ob njegovem prihodu se je pojavila huda kampanja nacionalističnega tiska proti posre-

dovanju med sptima taboroma. Listi pri- našajo naslove kakor »Nočemo premirja s hudičmi«, »Hočemo mir z zmago« itd. Poleg člankov objavljajo tudi izjave posameznih nacionalističnih voditeljev, ministrov, generalov in drugih, ki vsi odklanjajo posredovanje.

Nemški glas o umiku italijanskih prostovoljcev

Berlin, 12. okt. AA. Diplomatski urednik lista »Berliner Börsenzeitung« pravi v komentarju o odhodu 10.000 italijanskih prostovoljcev iz Španije, da daje ta ukrep italijanske vlade Veliki Britaniji možnost uveljaviti sporazum od 16. aprila, kar bi pomenilo začetek popuščanja napetosti v Sredozemlju. Tudi Francija ne bo nasprotovala temu sporazumu, odkar je sama priznala italijanski imperij. »Berliner Tagblatt« piše, da sta Rim in Burges storila svoje in da je sedaj na drugi strani potrebno enako postopanje.

Umik republikanških prostovoljcev

London, 12. okt. br. Tudi v republikanški Španiji se je že začela demobilizacija

Dr. H. Weisszäcker

predsednik berlinske mednarodne komisije, ki je določila začasne nove meje ČSR

tujih prostovoljcev. S front pri Madridu in v Valenciji so se tuji prostovoljci že umaknili. Po informacijah agencije Reuter je samo z madžarske fronte odšlo do- slej že okrog 2500 tujcev. Tuji prostovoljci bodo v najkrajšem času popolnoma izločeni iz republikanških vojsk in formacij in razdeljeni po narodnosti v posebna taborišča, odkoder se bodo polagoma vrnili v svoje domovine.

Valencija, 12. okt. br. Sredi je bil objavljen naslednji uradni komunikat: Vsi tuji prostovoljci, ki se od začetka španske vojne bore na republikanski strani, so dobili povelje, da morajo takoj zapustiti svoja mesta. Ta odlok velja za vse vrste orožja in vse čine ter pomeni praktično izvedbo umika tujih prostovoljcev.

Pristanek barcelonske vlade na kontrolo

Ženeva, 12. okt. AA. Generalni tajnik Društva narodov je prejel od španske republikanske vlade pismo, v katerem ga obvešča, da je pripravljena pristati na imenovanje nevtralne komisije, ki bi nadzirala odhod prostovoljcev iz republikanske Španije.

Odhod prvih italijanskih legionarjev

Neapelj, 12. okt. AA. v neapeljski luči pričakujejo povratek 10.000 italijanskih prostovoljcev iz Španije okoli 20. t. m. Od tu so odpuhne že štiri ladje v Cadiz, da vkrcajo italijanske prostovoljce.

Gibraltar, 12. okt. AA. Po vesteh iz Cadiza je včeraj odpuhla iz tamkajšnje luke ladja, ki je odpeljala s seboj v Italijo prvo skupino italijanskih prostovoljcev, ki odhajajo iz Španije.

Abstinenčna politika poljske opozicije

VARŠAVA, 12. okt. br. Poljska narodna kmečka stranka je sklenila, da se bo pri volitvah, ki bodo od 6. do 12. novembra, abstinirala. Svoj sklep utemeljuje s tem, da se bodo volitve vršile po starem volilnem zakonu iz leta 1933, ki onemogočajo, da bi dobila stranka svojemu številčnemu stanju odgovarjajoče zastopstvo v parlamentu. Tudi socialistična in narodna demokratska stranka sta sklenili, da pri volitvah ne bosta sodelovali.

Zahteve bolgarske opozicije

SOFIJA, 12. okt. br. Parlamentarna opozicija je imela včeraj v Sofiji konferenco, na kateri je bila sprejeta resolucija o stališču opozicije do aktualnih notranjih in zunanje-političnih problemov. V pogledu notranje politike naglašajo resolucija, da je glede na gospodarski in mednarodni položaj bolj kot kdaj potrebna sloga vsega bolgarskega naroda. Da bi se ta sloga dosegla, smatra opozicija za neobhodno potrebno, da se obnovi parlamentarni sistem in da dobi Bolgarija zopet parlamentarno vlado. Ene se tiče zmanjšanje politike, naglašajo resolucija, da je napočil trenutek, ko mora biti vsa bolgarska zunanja politika usredotočena na osvobodjenje zatiranih bolgarskih manjšin.

Velik gozdni požar v Ameriki

Newyork, 12. okt. (DNB) Iz severni Minnesote in Ontarie v Kanadi javljajo, da so v tamkajšnjih gozdovih izbruhnili veliki požari. V bližini kraja Port de France v pokrajini Ontario je požar uničil veliko farmo. Zgoraj sta dve ženski in 12 otrok.

Borzna poročila.

Carls, 12. oktobra. Beograd 10, Paris 11,70, London 20,44, New York 44,50, Bruselj 74,50, Nizza 23,25, Amsterdam 23,9, Berlin 17,85, Praga 32,25, Varšava 22,75, Beograd 24,5.

SAMO SE DANES IN JUTRI! Krasno filmsko delo, vredno, da si ga VSAKDO OGLEDATA!
Predstave
ob 16., 19. in 21. uri.

Domovina

ZARAH LEANDER
KINO UNION
Tel. 22-21

DNEVNE VESTI

— Organizacija novih pokojniških zavodov za nameščenje. Med novimi pokojniškimi zavodi za nameščenje je začel posloovati prvi beograjski zavod, in sicer 1. avgusta. Zavod ima v evidenci 13.761 nameščenec pri 3.327 podjetjih. V prvih šestih mesecih je znašal redni predpis na premijah 14.7 milijona din; vplačanih je bilo 11.3 milijona din ali 76,5%. Upravni stroški so znašali v istem času 6% predpisa. — Samouprava zagrebškega pokojniškega zavoda je bila imenovana avgusta in prejšnji mesec je bila prva njena seja. Na nji so šele razpisali službena mesta višjega uradnika. Do srede prejšnjega meseca je bilo izdanih 11.668 prijav, prispele pa jih je skupno 13.412. Od njih odpade 9.013 na Zagreb, 3.295 na Osijek, 493 na Karlovac in 911 na Sušak. — Za Sarajevo se nista imenovana poverjenik in upravni odbor novega zavoda. Število prijavljenih zavarovancev je mnogo nižje kakor so računali; doslej jih je bilo prijavljenih le okrog 3000, kar je mnogo premalo za ustanovitev samostojnega zavoda. Zato se ni rešeno vprašanje, ali bo v Sarajevu sploh ustanovljen pokojniški zavod.

— Priprave za trgovski kongres v Italijo. Ob koncu tega meseca se namestila sestati v Rimu stalni jugoslovensko-italijanski gospodarski odbor. Za zasedanje odbora pripravljajo zelo obsežne materiale. Glavna točka dnevnega reda bo razširitev znanja trgovine med Jugoslavijo in Italijo. Ni izključeno, da bo v zvezi s tem vprašanjem prišlo do temeljitih izprememb dosedanjih trgovinskih pogodb. Zato posvečajo naši gospodarski krogi in zlasti izvozniki prihodnjemu zasedanju odbora veliko pozornost.

— Subskripcijska doba za prof. Janka Mlakarja izbranih spisov I. zvezek, ki jih izda Osrednje društvo SPD v Ljubljani, se bliža koncu. Le do 15. t. m. dobijo prednaročniki navedeno knjigo po nizkih subskripcijskih cenah, ker bodo kasneje knjigotrne cene izdatno višje. Pisatelj izbranih spisov je znan planincem po številnih člankih, ki so se vsakomur priljubili s svojimi zabavnimi, šegavo vsebino, ki pa ni nikdar brez resnega jedra. Knjiga bo obsegala okrog 300 strani ter bo imela 16 umetniških prilog. Planinci in prijatelji planinske literature hitite s prijavi pri pisarju SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I. — Smuška telovadba, ki jo priredi Osrednje društvo SPD v Ljubljani, prične v sredo 19. t. m. ob 19. uri v telovadnici II. državne realne gimnazije na Poljanski cesti. Poučeval bo smuški učitelj g. Jože Černič. Prijave sprejema pisarna SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I. K telovadbi naj prinese vsak s seboj copate in primerno telovadno obleko.

— Kongres Zveze planinskih društev, ki je bil radi splošne prepovedi zborovanj preložen, bo v soboto in nedeljo 22. in 23. t. m. v Beogradu. V soboto 22. t. m. ob 9. uri predpoldne prične zborovanje delegatov v dvorani Znanstvenega doma v Hilendarski ulici št. 1. Slovenski del kongresa bo v nedeljo 23. t. m. ob pol 11. predpoldne v dvorani Inženjerskega doma v Beogradu v Ulici Carja Ferdinanda št. 14. V nedeljo 23. t. m. popoldne bo izlet z avtobusi na Oplenac. Za udeležence kongresa velja 50% popust za vožnjo na državnih železnikih (kupiti cel vozni listek in železniško legitimacijo K-13, za povratek z že kupljenim voznim listkom velja potrdilo, da se je dotična oseba udeležila kongresa).

— Planinci! Zveza za tujski promet v Ljubljani priredi v četrtek 13. t. m. ob 20. v franciškanski dvorani v Ljubljani predavanje g. dr. Konstantina Kostića: Po štirih kontinentih. Predavanje bodo spremljale številne skioptične slike v naravnih barvah. Predavatelj bo poročal svojih potovanj s foto kamero. Slovensko planinsko društvo najtopleje priporoča planincem, da se predavanja udeležijo v čim večjem številu.

— Odslek cambridgeskega vseučilišča bo vodil izpite iz angleškega jezika tudi v Zagrebu in Ljubljani. Odslek cambridgeskega vseučilišča za izven univerzitetne izpite organizira vsako leto v raznih mestih Anglije in inozemstva izpite iz angleškega jezika. Kandidati, ki položijo izpit, si pridobijo kvalifikacijo angleških maturantov ter dobe posebno spričevalo, ki ga podpisuje angleško ministrstvo prosvete. To spričevalo služi inozemskim učiteljem angleškega jezika in prevajalcem kot dokaz njihove usposobljenosti, če se ne morejo sicer izkazati z univerzitetno diplomom iz angleškega jezika in književnosti. Letos bodo takšni izpiti prirejeni tudi v Jugoslaviji, in sicer na podlagi dovoljenja ministrstva prosvete, če se bo prijavilo zadostno število kandidatov. Izpiti se bodo začeli decembra v Zagrebu in v Ljubljani. Polagali jih bodo tudi marca. Izpitne takse znašajo okrog 400 dolarjev in treba jih je plačati na britanskem konzulatu v Zagrebu do 15. oktobra odtodno do 14. februarja.

— Blažna ženska začela oltar in napadla župnika. V Cerkljah pri Čatežu je kmetica Marija Zarn umrla otrok, in od tistega časa je kazala znake blaznosti. Zagnjala je pogosto v cerkev. Pred dnem je župnik opazil iz svojega stanovanja, da se v cerkvi nekaj svetlika, in sicer popoldne, ko je bila cerkev navadno prazna. Ko je prišel v cerkev, da pogleda kaj je, je opazil, da so na velikem oltarju prižgane vse sveče. Pri oltarju je stala kmetica Zarnova in držala v rokah velike prižgane sveče. Potem je začela hoditi okoli oltarja s svečami in ko je hotela prižgati prt na oltarju, je pristopil župnik, da bi preprečil blazno dejanje. Ženska je pa odvrnila sveče ter napadla župnika. Slabotni starec je že začel omagovati pod njenimi prsti in je komaj priključil ljudi na pomoč. Rešili so ga v zadnjem trenutku.

— Ranjenci v bolnici. Včeraj se je zopet začelo v bolnico na zdravljenje več žrtve nesreč in pretepoz. Janeza Gruma 49 letnega delavca iz Priserja je ugriznil pes v levo nogo tako močno, da je moral iskati pomoči v bolnici. Janeza Praprotnika, 69 letnega posestnika iz Kovorja je včeraj povozil kolestar in ga ranil na desni nogi. T. Mančeta, delavca iz Ljubljane, je nekdo sunil z nočem med prepričnim v desno roko. Alojz Gostič, 15 letni posestnikov sin iz Moravč je padel takoli nesrečno, da si je zlomil levo roko.

• Večerni trgovski tečaj pri »Christoforovem učnem zavodu«, Ljubljana, Domo-branska 15. Prijave se sprejemajo še ves ta teden. (Tečaj za knjigovodstvo, obrtno-trgovsko računstvo, korespondenco, pisarniška dela, nemščino, stenografijo, stroje-pis itd.). Dovoljen je obisk posameznih predmetov. Prospekti na razpolago.

— Mednarodna mladinska zaščitna razstava, ki se je priredila ob priključitvi balkanskega kongresa za zaščito otrok in mladine nudi toliko bogatega gradiva za vse one, ki se zanimajo za varstvo otrok, da bi si jo morali v izpopolnitev svojega dela na vsak način ogledati. Podpisana Unija za zaščito dece v Ljubljani se obrača s prošnjo na vse občine, javne in privatne korporacije, ki delujejo na mladinsko zaščitnem področju, da pošljejo na ogled razstave svojega zastopnika. Vožnja je v zvezi z ogledom obrtne razstave, ki je tudi v prostorih veleselema, polovična. — Unija za zaščito dece, Ljubljana.

— Učiteljica je umorila. V Mitrovicu so prignali včeraj delavko OUZD iz Zemuna Milico Vujadinović, ki je nedavno umorila upokojeno učiteljico Milico Mihajlovič v Zemunu in ji ukradla 8.200 din. Državno tožilstvo je naperilo proti nji obtožbo, v kateri zahteva smrtno kazen ali dosmrtno ječo. Razprava proti nji bo še ta mesec.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno in stanovitno vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Beogradu 26, v Splitu 24, v Sarajevu in Dubrovniku 23, v Zagrebu 22, v Ljubljani 21,5, v Mariboru 21, na Rabu 19, na Visu 18. Davi je kazal barometer v Ljubljani 768,8, temperatura je znašala 10,4.

— Močan potres. Včeraj popoldne so čutili v Ivanu na Hrvaškem močan potres z močnim podzemnim bobnenjem. Potresni sunki so trajali okrog 6 sekund.

— Leksikoni, ki niso leksikoni. Na kritiko pod tem naslovom, ki smo jo nedavno objavili v našem listu, nam sporoča lastnik mednarodnega informacijskega urada g. Viktor Blažič, da nima s tako zvanim II. izdajo »Pošneke« kraljevine leksikona prav nobene zveze in mu tudi ni znano, kako je moglo neko tuje založništvo brez vprašanja za dovoljenje in brez kakršnekoli avtorske odškodnine ponatisniti njegovo edicijo pod istim naslovom, ki jo je bil izdal leta 1930 in ki se je zdaj po preudnem naključju v tuji založbi pojavila v II. izdaji.

— Sokolsko društvo Ljubljana II. vabi svoje članstvo na redno glavno skupščino, ki bo v soboto, 15. t. m. ob pol 20. uri v društvenih prostorih na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici. Pridite polnoštevilo! Zdravo!

— Zagreb se pripravlja na zimo. Dobrodelna društva in socialni odslek zagrebške mestne občine priredita od 17. do 22. t. m. javno zbiranje prostovoljnih prispevkov odtodno danih za zimsko pomoč brezposelnim in mestnim revežem. Učenci višjih razredov srednjih šol bodo hodili po hišah in popisovali vse, kar bo hotel kdo darovati.

— Iz vlaka je padel in se ubil. V ponedeljek ponoči se je pripetila na progi med Subotico in Baško Topolo težka nesreča. Blizu postaje Žednik je skočil iz vlaka premožen posestnik in trgovec z živino Anton Turuc. Peljal se je iz Subotice in najbrž mu je postalo v vlaku slabo ter je hotel izstopiti na postaji Žednik. Ker je pa odprl vrata predno se je vlak ustavil, je izgubil ravnotežje in padel iz vagona na glavo. Pretresel si je možgane in je kmalu po prevozu v bolnico umrl.

— Pod vlak je skočila. Včeraj dopoldne je skočila v Subotici pod tovorni vlak žena upokojenega železničarja Marija Borčić. Vlak ji je odrezal obe nogi in levo roko.

Iz Ljubljane

—lj Opozorilo telefonskim naročnikom. Vse telefonske naročnike vlijudno opozarjamo, da potече 15. t. m. rok plačila telefonske naročnine, odnosno dolžnih obrovkov instalacije. Ček. položnice so bile vsem naročnikom dostavljene prve dni meseca septembra t. l. V primeru, da je naročnik položnico izgubil, naj kupi prazno položnico, ki jo dobi pri vsaki pošti, naznači na isti števil. ček. računa 10-225, Pošta Ljubljana I, telefonske pristojbine Ljubljana in nam nakaže odpadajočo naročnino. Telefonske, za katere naročnina ni plačana do gori omenjenega termina, se bo dne 16. t. m. začasno izključilo iz prometa, za ponovno vključitev pa bo treba plačati 100 din poleg naročnine.

—lj Po zaslugi Trboveljskih slavčkov in njihovega intenzivnega koncertnega dela je močno porasla naša glasbena literatura za mladinski zbor. Z veliko vneto so se lotili razni naši skladatelji pisati skladbe za Trboveljske slavčke, mnogo del so jim pa poklonili tudi hrvaški in srbski avtorji. Arhiv Trboveljskih slavčkov šteje okrog 700 takih del. Iz bogatega sklada slovenske mladinske zborovske literature je izbral g. Šulgič za ponedeljkov koncert Trboveljskih slavčkov v Ljubljani prav izbrana in tipična dela, ki naj nam predstavljajo razvoj naše mladinsko-zborovske literature v povojni dobi. Koncert bo v veliki Filh. dvorani v ponedeljek, 17. t. m. ob 20. uri. Prodaja vstopnic v knjižarni Gl. Matice.

—lj Sentjakobčani otvorijo letošnjo sezono v soboto 15. t. m. ob 20.15 z uprizoritvijo izvirnega domačega dela, dr. Alojza Kraigherja dramo iz družinskega življenja »Školjka«. Avtor je našemu gledališkemu občinstvu dobro znan, saj so bila njegova dela uprizorjena z velikim uspehom v ljubljanski drami in drugih odrih. Tudi Sentjakobčani so pred leti z lepim uspehom uprizorili njegovo dramo »Školjka«. Pri letošnji uprizoritvi sodelujejo prve moči odra: Bučarjeva, Petrovičeva, Pugičeva, Hanzlič, Gnidovec, Kosak in drugi.

—lj Posetniki v naravnih barvah se v turistični propagandi vedno bolj uporabljajo. Dr. K. Kostić iz New Yorka bo v četrtek 13. t. m. ob 20. v franciškanski dvorani pokazal svoje najboljše posnetke iz štirih kontinentov. Predavanje bo pod okriljem Zveze za tujski promet, kjer je tudi predprodaja vstopnic.

—lj O proboju solunske fronte bo predaval komandant 39. pešpolka v Celju g. polkovnik Dragoljub Mihajlovič v veliki dvorani »Zvezdec« v četrtek 13. t. m. ob 20. Predavanje priredi v okviru proslave 20. letnice Jugoslavije srečna organizacija vojnih dobrovoljcev. Vstopnine ni. Bratje in naraščaj, sestre! Udeležite se tega zanimivega predavanja v velikem številu! Meddruštveni odbor ljubljanskih sokolskih društev.

—lj Vid vaših oči si obvarujete le s optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanem optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

—lj Film »Kdo je kriv« ni imel onega obiska, kakor bi to visoko kvaliteto francosko delo zaslužilo. Ker je film za današnjo dobo, ko v tako veliki meri pojema odgovornost za izvršena dejanja, izredno aktualen, ga bomo videli še dni zopet v Ljubljani. Občinstvo naj ima z ogledom tega filma one koristi, kakršnim je ta film namenjen. Ta film predvaja od danes dalje kino Sloga.

VSEJ JUGOSLOVANSKI JAVNOSTI!

V ciklu svojih spominskih proslav 20. letnice ustvarjenja naše Jugoslavije priredi podpisana organizacija jutri, dne 13. oktobra, ob 20. uri v veliki dvorani »Zvezdec« predavanje:

»PROBOJ SOLUNSKE FRONTE LETA 1918.«

Vabimo vso našo javnost, v prvem redu našo mladino, da se tega poučnega predavanja polnoštevilo udeleži. Predaval bo komandant 39. pešpolka iz Celja, generalštabni polkovnik gospod Dragoljub Mihajlovič. Vstopnina se ne bo pobirala.

Srečna organizacija Saveza ratnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani.

Iz Maribora

NOCNI POBOJ PRI SV. BARBARI

Pri nekem posestniku pri Sv. Barbari v Slov. goricah so tolkli sadije in pripravljali most. Za uslugo je gospodar postregel družbi s pižamo in jedajo. Zbrani fantje in dekleta so postali kmalu glasnejši in vedrejši. Veselja je bilo konec, ko je stopilo vino fantom v glavo, naposled so se pa sprli in spopadli. Ko je vstopil 27letni delavec Jakob Červak iz hiše, je nenadno počil strel in kroga ga je zadela v roko. Iz teme so nenadno planili neznan napadalec in po Červaku so padali udarci, eden napadalec je potegnil nož in začel na slepo udarjati po črtvi, drugi pa je celo privelk gnojne vile. Vse kaže, da je bil eden napadalec zaposlen pri stiskanju sadija, ostali trije so pa bili najbrž na preži. Vsi štirje so bili dogovorjeni med seboj. Nesrečni Červak je obležal pred hišo s 13 sunki v hrbet, glavo in roke. Našel ga je bil sosed, ki je hudo poškodovanega prepeljal v mariborsko bolnišnico. Stanje ranjenca je zelo kritično. Za napadalec pozivujejo orožniki.

— UPEPELJENA DOMACIJA. Pri posestniku Francu Gradišniku v Pože pri Framu je v gospodarskem poslopu izbruhnil ogenj, ki se je zaradi silnega vetra razširil tudi na stanovanjsko hišo. Prihiti so ga gasilci, ki pa so zaradi pomanjkanja vode mogli samo omejevati požar. Domacija z inventarjem in poljskimi pridelki ter gospodarskimi stroji je zgorela in ima Gradišnik nad 50.000 din škodo. Ogenj je nastal zaradi neopretnosti posestnikove žene Marije, ki je šla v svinjak z gorečo petrolejko. Petrolejka ji je menda padla iz rok in vnela se je stolja. Še predno je mogla ogenj pogasiti je bil ves hlev v ognju. Sama si je komaj rešila življenje iz gorečega svinjaka.

— Nasilnež. V stanovanju Otmarja Fornecija pri Sv. Lovrencu na Pohorju se je sredi pojavil neki mož, ki je na precej drzen način zahteval, da mu dajo jesti. Domači so poklicali orožnika, ki je ne-

zmanca vprašal kdo je in kaj hoče. Ko ga je hotel aretirati, je drzni vsiljivec navelik na orožnika in mu potegnil bajonet iz nožnice. V zadnjem hipu se je orožnik po srečilo, da je s pomočjo domačih neznanca premagal in ga nato zvezal. Daj, je bil prepeljan v Maribor, kjer so ugotovili, da gre za nekoga kolarskega pomočnika brez stalnega bivališča, pristojnega v Litjako okolico. Prepeljali so ga v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

— Volilna reklamacija. V smislu čl. 8. zakona o volilnih imenih bo stalni volilni imenik mestne občine Maribor, ki je bil doslej stalno razgrnjen še do 25. oktobra tega leta do 18. vsakomur na vpogled na mestnem poglavarstvenem uradu, Slomškovo trg 6. Vsak ima pravico, da do 25. oktobra t. l. volilni imenik pregleda, prepiše, razglasi in natise v vrednot za druge. Lahko tudi zahteva popravek volilnega imenika.

Kjer se cepi glavna ptičja selilna pot

Kako deluje Ornitološki zavod v Ljubljani, ki se mora stiskati v zelo ozkih prostorih

Ljubljana, 12. oktobra. »Včasih je vendar dobro usmeriti pogled k nebu od zgolj zemeljskih zadev, ki so od dne do dne bolj gnusne. V ta namen pa ni treba ustanavljati nove vere. Tudi znanstveniki se morajo ozirati proti nebu, od koder ne prihaja le vse zlo na zemljo. Vzemimo za primer ptičjeslovce, ki imajo prav zdaj mnogo pomembnega dela. Zdaj je glavna sezona ptičjih selitev. Ptičje selitve so za ornitološka proučevanja največjega pomena in zato jim tudi ornitološki zavodi po svetu posvečajo veliko pozornost. Samo po sebi se razume, da so delavni tudi naši ornitologi, ki pa opravljajo svoje delo pod mnogo težjimi pogoji, kakor njihovi tovariši po svetu. Saj veste zakaj: revščina.

Ob tej priliki ne bomo naštevali, kaj vse so že naredili naši ornitologi, odnosno delavci Ornitološkega observatorija v Ljubljani; njihove uspehe strokovnjaki znajo primerno ceniti, širše občinstvo pa zanima bolj zunanja stran zavodovega delovanja, n. pr. zdaj ob jesenski ptičji selitvi lov in obročanje ptič. Vsekakor je potrebno, da se ljudje seznanijo vsaj z najzanimivejšim delom naših ptičjeslovcev, z lovom in obročanjem ptič. Že zaradi tega, da bodo imeli od tega dela primerno razumevanje ter da bodo po potrebi pri njem tudi sodelovali.

Pri vsem tem je nedvomno zelo zanimivo, da se pri Ljubljani cepita dve glavni poti ptičjih selilnih poletov ter da se našim ptičjeslovcem nudi v času ptičjih selitev lepa prilika proučevanja ter zlasti obročanja ptič. Pri Mengšu se glavna ptičja selilna pot, ki drži čez Trojanje, razcepi v dve poti: ena drži v južne kraje čez Dolensko, druga pa proti Gorenjski, nad Hrušico in dalje nad Idrijo k morju. Po teh poteh se ptice selijo na jug in tudi vračajo na sever. Naloga ptičjeslovcev je med drugim, da love ptice ob njihovih selilnih poteh, za kar se jim nudi najlepša prilika ob tako pomembnem križišču, kakršno je blizu Ljubljane, pri Mengšu.

Naš Ornitološki observatorij, ki je državni znanstveni zavod, deluje zelo marljivo že od l. 1926, kolikor mu pač dovoljuje skromen proračun. Da s skromnimi sredstvi opravi mnogo dela, je treba predvsem pripisovati požrtvovalnim delavcem, ki delajo skoraj povsem brezplačno in dogaja se tudi, da morajo posegati v svoje žepce, ko odreče proračun. Že od l. 1926 love in obročajo ptice. Lovišča so predvsem v ljubljanski okolici, a love tudi v drugih krajih, n. pr. na Notranjskem, ob Cerkliskem jezeru, kjer prihajajo v poštev za proučevanje predvsem vodne ptice. V okolici Mengša, zlasti v Jaršah, je eno najpomembnejših lovišč, a doslej ni moglo biti smotno izrabljeno, ker niso imeli niti najskromnejše postajice stalnega prostora, kjer bi lahko vsaj spravljali priprave za lov.

Zdaj je storjen začetek. S pravo umetnostjo varčevanja se je vodstvu zavoda po-

stičilo postaviti skromno opazovališče s shrambo za lovske priprave, in sicer pri Bonačevi tovarni v Jaršah. Teren je tam, ob Bistriki, na prostiranih nabrežjih, zarašlih s grmovjem, idealen. Tovarnar je dovolil uporabo vsega zemljišča za lov, kar bodo zavodovi delavci nedvomno znali dobro izkoristiti.

Posloppje je majhno, a nudilo bo lovcem vsaj stredo. Morali so zelo varčevati, še bolj, kakor če si delavec zida hišico, kajti z dvema tisočakoma je že skrajaj čudež spraviti pod streho najskromnejše poslopje. Toda glavno je, da je ob opazovališču res idealno lovišče. Gre jim za to, da bodo lahko lovili in ne za ugodje in lovske hišice. Pri nas pač za točne namene kakor tudi ne za druge ni mendenov. Zato pa moramo omeniti vsaj naklonjenost industrialcev Bonača in Stareta iz Jarš zavodu pri njegovem stremljenju.

Zdaj se ne love v Jaršah. Zavod pa ima svoje delavce skoraj po vsej Sloveniji, tako da zdaj že obročajo na leto okrog 4000 ptič. Po dosedanjih ugotovitvah preizumuje največ ptič, pri nas obročanih, v Italiji. Nekatere vrste ptič se začne seliti že avgusta in se že tedaj začne čas lova. Vendar se tedaj ptice še ne selijo v jatah, temveč samo posamezno. Septembra se začne glavna jesenska ptičja selilna sezona, toda na čas selitve vpliva predvsem vreme. Ko je jesen topla, kakor n. pr. zadnje dni, se ptice ne selijo v jatah, in njihove selitve niso tako očitne kakor v hladnih jesenih. Ko je tople vreme, se ptice zaustavljajo med potjo ter se jim ne mudi tako zelo proti jugu kakor ob neprijetnem vremenu. Glavna jesenska selitev traja navadno do novembra, nakar se začneja doba selitve tako zvanih severnjakov, ptič (n. pr. kalina, zelenci), ki žive poleti precej visoko na severu in ki se ob ugodnem vremenu februarja že začno vračati na sever. Marca se že začne vračati prvi ptičji selilci z juga in pomladna selitev traja navadno do aprila. Vse ta čas, od avgusta do srede aprila, je najboljša sezona za lov ter obročanje ptič. V Jaršah bodo prihodnje dni že lahko začeli loviti, in sicer v mnogo večjem obsegu kakor doslej. Lovili bodo s mrežami, na limanice in s pastmi; Ko se nam bo ponudila prilika, da bi bo reporter lahko ogledal lov na ptice, bomo nekoliko opisali delo ptičarjev na terenu, da se bodo ljudje otresli nekaterih predsodkov.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

SAMOSTOJEN TRGOVEC

vsestransko verziran, želi sodelovati kot družabnik pri dobri idejem podjetju. Ponudbe na upravo lista pod »za male procente«.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

Nepremojljive Hubertuse trenčkote in vse vrste dežnih plaščev, oblek, perila t. d. najboljše nakup pri

PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

50 PAR ENTIANJE

azuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumizic. Velika zaloga perja po 6.75 din. »Julijska«, Gospodarska c. 12.

POSTELNE MREE

izdeluje in sprejema rahljene v popravilo najceneje Alojz Andlovic Gregorčičeva ul. 5 (Gradišče). 2250

KLIŠEJE

ENO VEČERJAVNO JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

Strojepisni pouk

(Desetprstni sistem.)

Večerni tečaj, oddelki od 1/2. do 8. in od 1/2. do 9. zvečer za začetnike in izveščane — pouk tudi po diktatu. Vpisovanje dnevno od 6. do 8. ure sv. Največja strojepisnica, najrazličnejši pisalni stroji. Pričetek pouka poljubno. Šolnina zelo nizka. — Christofor učni zavod, Domobranska cesta 15. Tel. št. direktorja 48-43. 2157

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

L. OREHI

letošnji, tanke lupine, 50 kg Din 340.—, jedra bela 10 kg Din 250.—, franko voznina, razpoložljiva G. Drecher, Tuzla. 2391

SENZACIONALNA IZPREMEMBA V MODI PUDRA

Ni več videza »olepšavanja«

NOV NA KOŽI NEVIDEN PUDER DAJE ČUDOVITO NARAVNO LEPOTO

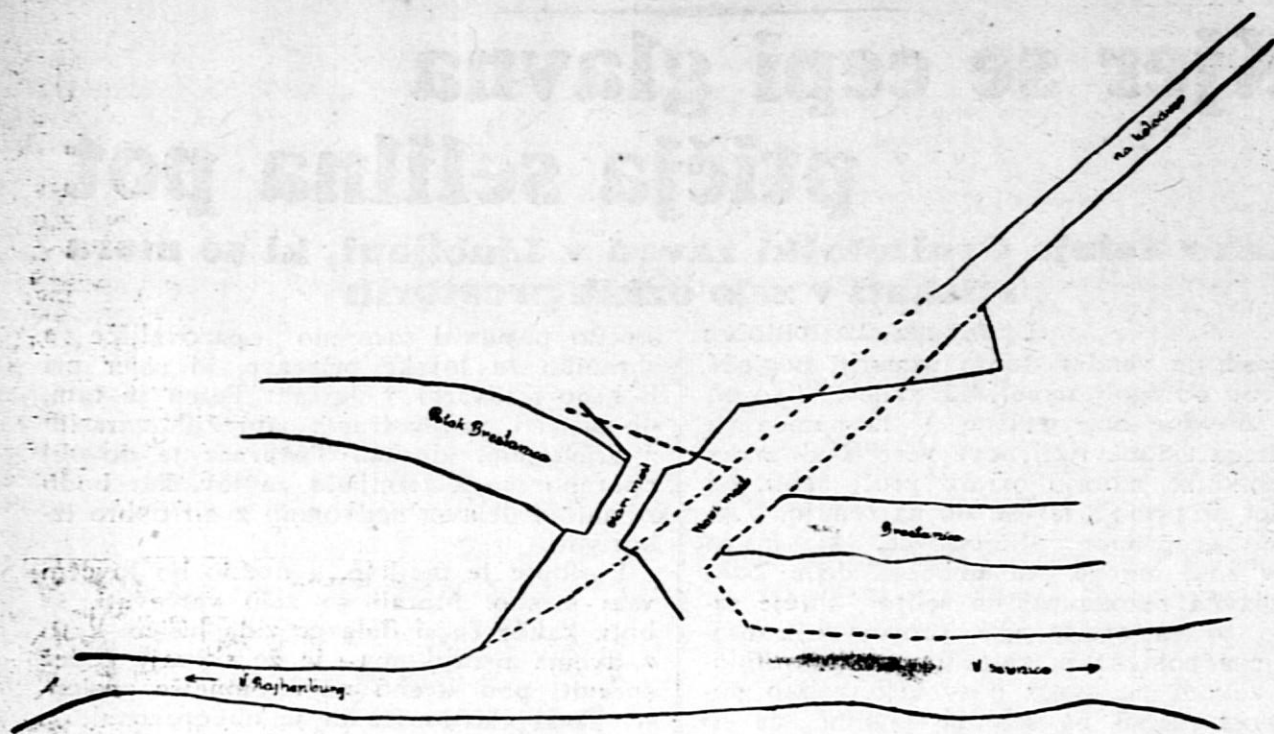
Elegantne Francoskinje so krasile novo modo, ko so našle puder, ki daje polti videz brezkrvne cveta ter prepreči za vse dan tudi najmanjše sledove svetilkovanja.

Skrivnost je v tem, da se po novem način izdelave najfinjši puder trdnost posebej skrajno odloži in zmeda s dvojno pamo smetana. Ta novi način izdelave pudra, ki je plod dolgoletnih raziskovanj francoskih kemikov, je patentiran od trdnice Tokalon. Puder Tokalon omogoča odstranitev svetilkovanja nenehno in mastne kože. Da vam prekazemo pot, ki ostane popolnoma »mesta« polna s ur. Če uporabljate »mesta« puder Tokalon, se vam koža ne bo svetilkala niti na vetru in dežju in tudi ne pri potu. Ta puder daje licu videz svetlih, zdravstvenih rožnatih listov ter svetla in velika maza. Vse polnopravne, nabavite si puder Tokalon — kar se ne postavlja v dvomih predstavlja znamko: Din 22.—, 22.— in 22.—.

Gradnja železobetonskega mostu v Rajhenburgu

Stroški bodo znašali 422.000 din in most mora biti dograjen do pomladi 1939

Železobetonski most čez potok Brestanica v Rajhenburgu na banovinski cesti II/159. Situacija: M 1:500.

Rajhenburg, 9. oktobra. Trg Rajhenburg je zopet oživel z gradnjo novega železobetonskega mostu preko potoka Brestanica, ki se izliva pod travniškim mostom na Savo. Potom intervencije srestkega cestnega odbora v Brezicah in uprave občine Rajhenburg se je pri banki upravi v Ljubljani izposlovalo, da so napravili načrte in našli kredit. Stroški za zgradbo novega mostu so preračunani na 422.000 din, kateri znesek bosta krila banska uprava in cestni sreski odbor v Brezicah vsak polovico.

Na podlagi javne licitacije, ki se je vršila v prvi polovici meseca septembra na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani, je bilo delo oddano najugodnejšemu ponudniku zidarskemu mojstru Kraglju Francu iz Brezice, kateri je v ostri konkurenci delo prevzel z 12% popustom na znesek uradnega stroškovnika, ki znaša 422 tisoč dinarjev. Licitacije se je udeležilo 7 interesentov.

Z gradbenim deli je podjetnik pričel 20. septembra. Dela nadzoruje za podjetnika občasno avtorizirani inženir Accetto iz Ljubljane. Glavno občasno nadzorstvo nad celotno gradnjo je poverjeno tehničnemu svetniku banske uprave ing. Maksu Deklevi, ki je obenem projektant mostu. Za lokalno gradbeno nadzorstvo pa je banska uprava oddala dipl. gradbenega tehnika g. Malešiča Matijo.

Okrog 40 delavcev dela podnevi od 7. do 18. in ponoči od 20. do 6. To samo domači delavci, ki pod nadzorom g. Kraglja lepo napredujejo z delom. Doslej je končan izkop za temelje mostnih opornikov in zabetoniranje je že levi opornik. Z deli zelo hitre, da se izkoristi razmeroma ugodno vreme ter nizko stanje potoka Brestanice; potok je hudourniškega značaja, tako da ob nekih močno narasne, kar bi podjetnika znatno z delom zadrževalo, posebno dokler niso dogotovljeni temelji, katerih trdnost in globoko pod dnom struge potoka. Most bo moral biti dograjen do pomladi 1939 in je hiter napredek deli toliko potrebnejši. Delalo se bo tudi pozimi. Za pripravljanje betona za temelje se pri gradnji uporablja električni mešalni stroj ter električna črpalka, ki služi za črpanje vode iz gradbenih jam, da je betoniranje temeljev možno.

Gradnja novega mostu je bila nujno potrebna. Pretlika je resna nevarnost, da bi se stari most porušil. Obstoječi most, je opravljal svoje delo, kamenitoga loka ni moglo obnoviti, ker so se podali temelji opornikov. Oporniki so bili zgrajeni na leseno pilotno brano, ki je že nagnata. Deloma je k temu pripomoglo tudi to, da se struga hudourniškega potoka stalno niza ter je tako lesena brana že vidna, posebno pri desnem oporniku ter je izpostavljena tem bolj razpadanju zaradi menjajočega se vodnega stanja. Močno decembrsko deževje v lani povzročilo, da sn je porušila navodno levokrilna visoka škarpna na dolžino ca 40 m ter je tako ovtajala nevarnost zatekanja potokne vode za levokrilni opornik, kar bi znalo povzročiti popolno porušitev mostu. Tudi so se podali temelji opornikov ter so nastale v kamenitem oboku razpoke. Cestna uprava je to nevarnost uvidela ter je tudi na mostu označila dopustno nosilnost na 2,5 ton.

Kitajske novine

Kitajec Lin Jutang je napisal knjigo »Moj narod in moja domovina«. To je edinstveno in krasno pisano delo, v katerem najdemo vse, kar je na Kitajskem tipično kitajskega. Priobčujemo iz te knjige zanimiv odlomek o kitajskih novinah in novinarjih. Primer kitajskih individualizma je lahko urejanje kitajskih novin. Kitajci »delajo« svoje novine tako kakor igrajo mažong. Videli smo kitajske dnevnike, urejane tako, da so potrebovali samo glavnega urednika, ki mu je edina skrb pisanje uvodnikov. Tisti, ki so mu poverjene domače vesti, ima svojo stran, urednik mednarodnih brzojav ima soproto svojo in isto velja za domačega reporterja. Vsi štirje se držijo svoje rubrike kakor četvorica igralcev za mažongovo mizico in vsak skuša uganiti, kaj ima drugi. Vsa si prizadeva izraziti svojo partijo in nepotrebnih bambus vrže sosedu. Ko je že dovolj domačih vesti, lahko urednik mirno preide na brzojave in ko je soproto teh dovolj, se lahko mirno loti umorov in požarov. Na prvi strani ni treba nobenih naslovov, ničesar ni treba izbirati, ničesar razporejati. Vsa urednik gre lahko mimo spati, kadar se mu ziblji.

Kitajske novine so zelo enostavne. Poleg tega so pa uredniki in citateli rojeni individualisti. Urednikova stvar je natipirati poročila. Citateljem pa je prepuščeno poiskati jih v listu. Med seboj si ne delajo ovir. Takšna žurnalistična tehnika je še sedaj v veljavi, pri najstarejših največjih in najbolj priljubljenih kitajskih dnevnikih. Odgovor na vprašanje, zakaj ni vse primerno razporejeno, se glasi: ker manjka smisel za skupnost. Če poskusimo glavni urednik kaj popraviti in zapodi lokalnega reporterja zaradi obstrukcije, naleti takoj na rodbinski sistem. Kaj misli, da mu je dovoljeno vmešavati se v tuje zadeve? Mar hoče domačega reporterja postaviti na cesto, razbiti mu lonce z rižem in tako prepustiti lakoti vse, ki so nanj navezani? Mar ga more postaviti na cesto, ko ima za ženo lastnikovo nečakinjo? Če ima glavni urednik le malo kitajske vesti, glava sploh ne bo poskusil, če je pa dovršil ameriško novinarsko šolo, bo moral kmalu pobrati šila in kopita, na njegovo mešo pa pride drugi, ki ve, kaj je kitajska družba.

Kako si izvežbamo spomin?

Pogoj dobrega spomina je osredotočenost — Skrb za zdravje pomeni tudi skrb za dober spomin

Človek ed lahko vse zapomni, kar pogosto ponavlja. To je najstarejše in najenostavnejše pravilo memoriranja. Tisoči mohamedanov znajo na pamet vse koran, prav tako kakor znajo vsi izobraženi Kitajci, na pamet svoje najvažnejše klasične in verske spise. V teh primerih pa ne moremo govoriti o kakem izrednem spominu, temveč prej o izredni energiji in vztrajnosti.

Čim več vtisov

Svojemu spominu pa lahko pomagamo, da se dogodki globlje vtisnejo vanj in sicer najboljše s tem, da pustimo predmet, ki si ga hočemo zapomniti, po možnosti vplivati na vse čute. Mislimo si, da pokazano jabolko nekemu, ki ga še svoj živ dan ni videl, niti slušal o njem. Še sam pogled zapusti pri takem človeku gotovo predstavo jabolka. Ta predstava se pa globoko in trajno vtisne v njegov spomin, če je združena še s spominom na vonj, okus, tipalni dojem in morda še sluh. Dojem ima seveda svojo znanstveno podlago. Dojem prestežen na primer z našim očesom, se prenese z drugimi živčnimi celicami kakor dojem ostalih čutov. Vse celice so med seboj zvezane z živčnim sistemom in čim več dojmov dobimo o predmetu, tem večjo možnost imamo dobiti pozneje iz podzvesti njegovo predstavo.

Na tem načelu temelji tudi šolanje spomina za imena in obraze. Nekaj ravnatelj personalnega oddelka velikega industrijskega podjetja je moral nujno imeti v spominu čim več imen in obrazov svojih uslužbencev. Zato je poskusil izvežbati v sebi to sposobnost. Če je prišel k njemu kdo, ki bi bil redno rad dobil službo ali če bi hotel biti premeščen, si je dal najprej točno in jasno izgovoriti njegovo ime, ki ga je potem sam ponovil in navadno tudi napisal na listek papirja. V pogovoru je potem vedno znova izgovarjal njegovo ime, da si ga je tako vtisnil v spomin. Pri tem je pa napeo opazoval njegov obraz tako, da je imel po njegovem odhodu že polno in trajno predstavo o njem. Nekaj let takega vežbanja in ravnatelj je imel takoj dober spomin, da mu je zadostovalo samo enkrat videti človeka in si lasti njegovo ime, pa si ga ni več izbrisal iz spomina.

Važno je osredotočenost

Med najzanimivejša sredstva za izpolnitev spomina je osredotočenost in asociacija. Mnogo je na svetu ljudi, ki ne znajo svojih misli osredotočiti na eno stvar. Taki ljudje preditajo recimo eno stran v knjigi, ne da bi si zapomnili le eno misel ali prekretek. Z mislimi preskakujejo od ene strani na drugo in si hočejo vtisniti v spomin vse, v resnici pa jim ne ostane v spominu nič. Le redki med nami opazijo stvari, ki jih vidijo okrog sebe dan za dnem. Človek lahko vse življenje kvarta in vendar ne ve, kateri izmed štirih kraljev ga gleda naravnost in kateri iz profila. Desetkrat na dan pogledaš na uro in vendar bi bil v zadregi, če bi te kdo vprašal, ali imaš na urniku tudi številko šest ali če je morda šestica zakrita s sekundnim kazalcem. Te malenkosti seveda niso važne, so pa zanimiv primer naše raztresenosti.

Kar se tiče asociacije, opravljamo to duševno delo vsi in vsak dan, čeprav morda ne vemo, da ga psihologija imenuje asociacija. Bistvo asociacije je spajanje neznanih stvari z že znanimi stvarmi na temelju skupnih, podobnih ali enakih znakov. Zapomnimo si lahko ime tega ali onega človeka, ker se je enako imenoval naš bivši sošolec. Ali pa nam hitro ostane v spominu nova melodija, podobna nečemu, kar smo že prej slišali.

Brez razumevanja ne gre

Važno vlogo igra pri spominu tudi zanimanje za stvar. Lahko si zapomnimo tudi eksotična imena vseh filmskih zvezd, ker se zanimamo za film. Težje gre v šoli s navadnimi besedami, če slučajno nismo posebno nadarjeni za jezike. Seveda pa moramo vsako stvar, ki si jo hočemo zapomniti, dobro razumeti. Kako si hočete trajno vtisniti v spomin matematične formule, ki jih sploh ne razumete? Kako si hočete zapomniti vsebino učne filozofske razprave, če niste svoj živ dan ničesar slišali o filozofiji.

Povprečni človeški spomin žal ni tako obsežen, da bi mogel objeti vse, kar dojemamo. Ljudje, ki bi radi izvežbali spomin, delajo navadno napako, da si prizadevajo zapomniti si recimo mnogo telefonskih števil ali naslovov, čeprav bi za to zadostovalo nekaj beležek v notesu. Svoje sile napenjajo v malenkostih, pri tem pa ne znajo posvetiti pozornosti važnejšim stvarim. Moramo torej skrbno razvrščati in izbirati, kar je res vredno, da si zapomnimo. Manjša množina bistvenih faktov je za nas važnejša od množice še tako zanimivih podrobnosti.

Svoj spomin lahko izpopolnimo tudi z izboljšanjem celotnega telesnega stanja. Bolni, slabotni in nervozni ljudje imajo navadno slabši spomin od zdravih in krepkih. Če skrbimo za svoje zdravje, skrbimo s tem obenem za dober spomin.

Puščava Kalahari se širi

Vlada Južnoafriške Unije je imenovala komisijo strokovnjakov, ki ji bo naloga podrobno proučiti klimatične razmere na meji puščave Kalahari in čim prej predložiti vladi načrte, kako bi se dalo zaveziti širjenje puščave. Puščavski pesek se namreč neprestano pomika naprej. Nevarno širjenje puščave, razprostirajoče se od reke Oranje do bivališč Krokavov, se opaža že od leta 1920. Veter zanaša pesek vedno dalje, zasul je že velika stepna prostranstva in prodira do gozdov, uničujoče vse rastlinstvo. Obenem so meteorologi ugotovili, da je podnebje v teh krajih od leta do leta bolj suho, da se količina padavin stalno krči.

Dokaj točno se da izračunati nevarnost, preteča rodovitnim krajem, če se širjenje puščave ne ustavi. Dosedajni ukrepi, v prvi vrsti nasipi, jarki in pogozdovanje, niso zadostovali. Nasipe in jarke je pesek hitro zasul, grmičevje pa ne uspeva. Širjenje puščave dela vladi in prebivalstvu prizadeh krajev hude skrbi. Vlada je pripravljena žrtvovati mnogo denarja, samo če bo mogoče ukrotiti naravo.

Nobenih novih razstreliv

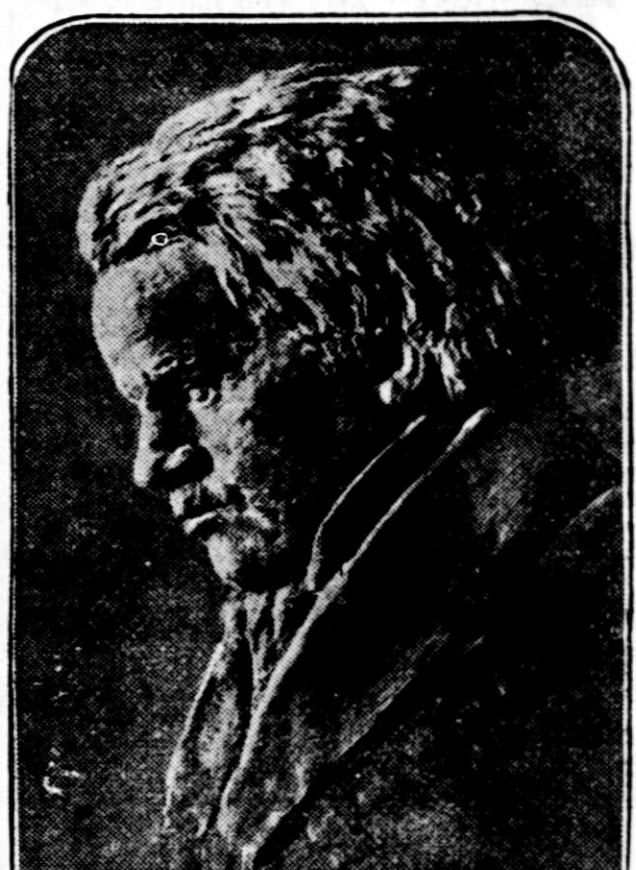
Ameriška vojaška strokovnjaka Ernest Dupuy in George Fielding Elliot sta napisala knjigo »Če bi prišlo do vojne«, v kateri kritično obravnavata razvoj razstreliv in plinov v sedanji vojni tehniki. O novih razstrelivih pravita: Ni nobenih, ki bi s svojimi novimi in posebno močnimi detonačnimi lastnostmi pomenila kakšen prekrat. Ni bilo nobenega izuma, ki bi se dal po svoji sili, varnosti pri manipulaciji in v splošni uporabi smatrati za izpopolnjen vojni razstreliv ali prekositev trinitrotolueno TNT, ki je v rabi že mnogo let. Učenjaki niso odkrili nobene novega plina. Kemiki sicer delajo poskuse z novimi mešanicami starih plinov.

nov, toda že opetovano napovedanega plina, ki se ne razkadi hitro in ki povzroči takojšnjo smrt, še sedaj ne poznamo.

V enako kategorijo senzacionalnih vesti spada tudi izjava avtorja zabavne vojaške fantazije »Vojna svetov« H. G. Welsa, ki pripoveduje, kako so prebivalci Marsa, oboroženi s smrtnimi žarki in drugim strašnim orožjem, napadli našo zemljo. V uvodu k Straborgievi knjigi »Mir ali vojna« trdi Wels, da večina doslej izumljenih mask ne more zavarovati človeka pred difenikloroarzenom ali arzenikovim dimom in da ima draženje dihalnih organov po tem plinu za posledico, da si žrtev strga masko, potem pa vdihne drugi strupeni plin, s katerim je bila zastupljena krajina in proti kateremu ga je maska ščitila. Wels opisuje pri tem ganljiv prizor v takem položaju. Resničnost je pa drugačna. Ameriška armada je imela že leta 1921 masko, ki je človeka zelo dobro ščitila pred arzenikovim dimom in pred vsemi znanimi letalovimi plini.

Beethovnov doživljaj s policijo

Polijski komisar v Wiener Neustadtu je sedel nekega večera s prijatelji na vrtu gostilne »Pri škarjarju«. Kar je prihitel po komisarijski policijski sluga in mu sporočil, da so aretirali moža, ki je prekršil policijske predpise; aretiranec v zaporu neprestano kriči, da je Beethoven. Po mnenju policije je pa mož postopač, ker nosi oguljeno suknjo in nima pri sebi nobenih dokumentov, iz katerih bi bilo razvidno, kdo je. Komisar se ni dal motiti in naročil je slugi, naj sumljivega moža kar pridrže v zaporu do jutra, ko bo imel čas zaslišati ga. Pozno ponoči je odšel komisar domov. Tiste noči mu pa niso privoščili počitka. Komaj je zaspal, so ga zbudili, češ, da se aretiranec počne pomiriti, temveč da neprestano kriči in moti vso okolico. Taki komisar hočeš nečeš takoj zaslišati preglasnega moža. Tudi komisarija je posteno nahrulila. Ko mu ni hotel verjeti, da je Beethoven, je zahteval, naj pokliče glasbenega ravnatelja Herzoga, češ, da ga dobro pozna. Da bi imel mir pred njim, je komisar ustregel njegovi želji. Komaj je Herzog vstopil, je zaklical: To je Beethoven!

Povabil ga je k sebi na dom in tam je zvedel, kaj se je bilo zgodilo. Beethoven je bil odšel zgodaj zjutraj iz Badena v stari suknji in brez klobuka na kratek izprehod. Zatopteljen v svoje misli je pozabil na čas in mahal je je čez polje kar naprej, dokler ni prišel proti večeru lačen, utrujen in ves prašen v Wiener Neustadt, ne da bi vedel kaj je. Po hišah so že gorele luči. Beethoven se je radovedno oziral v okna, dokler ga ni prijel stražnik, misleč da ima pred seboj postopača. Beethoven mu je sicer takoj povedal, kdo je, stražnik se je pa zasmeljal, češ, da je navaden falot in da lahko komu drugemu navzeči, da je Beethoven, ne pa njemu. Drugo jutro je prišel župan h Herzogu opravičiti se, Herzog je dal Beethovnu čedno obleko, župan pa paradno mestno kočijo, v kateri se je odpeljal nazaj v Baden.

RAZLOG

Srečata se dve prijatelji in prva pravi drugi: Jaz sem prenesla ves svoj denar iz te banke v drugo.

— Kaj je tam bolj varen?

— Ne vem, pač je pa tam blagajnik mnogo lepši.

SLABI CASI

— No, kako kaj grede kupčije?

— Zelo slabo. Celotni oni, ki nikoli ne plačajo, nočejo ničesar kupiti.

GEORGES OHNET:

SERGEJ PANIN

ROMAN

— Ne gre za moje trgovske posle, temveč za vaše, — je odgovoril Cayrol. — »Credit Universel« stoji pred neizogibnim polomom. Vi se še lahko rešite; prinašam vam sredstva.

— Hvala vam, Cayrol, zelo prijazni ste, dragi prijatelj in hvaležen sem vam za dober namen. Ne verjamem vam pa nobene besede. Prihajate od gospe Desvarennesove. Dogovorjena sta, da bosta poskusila izvabiti me iz sijajnega Herzogovega podjetja; toda jaz se ne uklonim nobenemu pritisku, ker vem, kaj delam. Bodite brez skrbi.

In brezskrbno si je prižgal novo cigareto ter puhnil dim pod strop. Cayrol ni hotel več govoriti. Potegnil je iz žepa novine in jih pomolil Cayrolu, rekoč:

— Prečitajte!

Bil je eden izmed člankov, ki ga je bil resen gospodarski list objavil že prejšnjega dne in podprl svoje zlovošče napovedi z zgornjimi številkami. Sergej je vzletel novine in prečital članek. Prebledel je in zdrsko zmekčal novine.

— Kolika predrznost! — je vzklilnil. — V tem sem takoj spoznal besnost najinih nasprotnikov. Da, oni dobro vedo, da jih bova z novim načinom

73

v doglednem času vse uničila in zato napenjajo vse sile, da bi nama onemogočili uspeh. Ljubosumnost! Zavisti! Te govorece so brez vsake podlage in niso vredne, da bi se resni ljudje sploh zmenili za nje.

Tu ni nobene ljubosumnosti, niti zavisti. Vse je čista resnica. Upam, da mi boste verjeli, da sem vam iskreno udan. Prisegam vam torej, da je položaj strašen in da morate nemudoma zapustiti »Credit Universel«. Sedite in napišite izjavo, da izstopate iz podjetja.

— Ah, tako! Vi me smatrate za otroka, ki ga lahko vodite za nos? — je vzklilnil princ srdito. — Če ste iskreni, Cayrol, kar verjamem, ste strašno naivni. Vi tega ne razumete! Jaz naj izstopim iz podjetja? Nikoli! Sicer imam pa v njem mnogo denarja.

— Eh, pa ga pustite tam! Gospa Desvarennesova vam svetuje isto. Toda rešite vsaj svoje ime.

— Ah, saj sem vedel, da sta se dogovorila proti meni! — je vzklilnil princ. — Niti besedice nečem slišati iz vaših ust, ne verjamem vam! Takoj pojdem v »Credit Universel«. Govoriti hočem s Herzogom in midva bova že znala nastopiti proti listom, ki širijo o nama take klevete.

Cayrol je spoznal, da Panina ne bo mogel prepričati, da mu grozi polom. Upal je, da ga bo morda spametoval razgovor s Herzogom. Prepustil ga je torej usodi in se vrnil h gospe Desvarennesovi.

Sergej se je pa takoj odpeljal v »Credit Universel«.

To je bil prvi otvoritveni dan v novem lastnem poslopiju družbe. Herzog je znal dobro urediti take stvari. Razkošno opremljene pisarne naj bi pokazale podpisnikom, kako trdni so temelji podjetja. Kako bi človek ne imel zaupanja ob pogledu na visoke sobe s pozlačenimi štukaturami, s širokim in udobnim pohištvom, z naslanjaji in divani, tapetiranimi z usnjem, z velikimi zrcali v krasnih žametastih okvirih? Kako bi človek odrekal denar Podjetnikom, ki sta tako bogata, da lahko pokrivata tla z mehkiimi volnenimi preprogami, kamor se noga pogrezne do gležnjev? Mar je mogoče dvomiti o uspehu spekulacije, če govoriš s pisarniškim uslužbencem v modri rdeče obrobjeni suknjeni obleki z gumbi, na katerih so začetnice družbe in ki občuje s strankami v blagohotni samozavesti? Vse to je obetalo uspeh. Bil je v zraku. — Za mrežo si slišal blagajnika, kako meša in preševa zlato v ogromni železni blagajni, zakrivajoč vse ozadje pisarne.

Ljudje, ki so tako opremlili »Credit Universel«, so bili bodisi zelo mogočni ali pa zelo pogumni. Sergej je vstopil, kakor da je doma, s klobukom na glavi, gredeč mimo množice malih podpisnikov, ki so prihiteli vznemirjeni po časopisnih vesteh in ki so odhajali polni zaupanja, videč krasno opremo družbe.

Princ je odšel naravnost v Herzogov kabinet. Ko je hotel odpreti vrata, je zaslišal živahen pogovor. Bankir je govoril z enim svojih upraviteljev. Panin je prisluhnul.

— Podjetje je sijajno in zanesljivo, — je dejal Herzog. — Delnice so sicer padle, vem, ker sem prenehal držati jih na dosedajni višini. Dam potrebna navodila v Londonu, na Dunaju in v Berlinu, potem pa pokupimo vse, kar nam bodo nudili. Pomnožim delnice in tako nam bo zagotovljen ogromen dobiček. To je vendar sila enostavno.

— Toda to je dvomljiva poštenost, — je odgovoril drugi glas.

— Zakaj? Branis se tako, kakor sem napaden. Velika banka potiska navzdol moje vrednostne papirje, jaz jih kupujem in dajem to popiti svojim nasprotnikom. Mar to ni prav in pravično?

Panin si je oddahnil, bil je pomirjen. Herzog sam je bil povzročil padec tečaja; sam je to izjavil Torej se ni bilo treba ničesar bati. Spretni bankir se je pripravil presenetiti borzni svet z eno svojih potez, v katerih je bil mojster in »Credit Universel« se bo dvignila na spekulativnem mostičku.

Sergej je vstopil.

— In glejte, tu je Panin! — je vzklilnil Herzog radostno. — Vraštajte ga, kaj sodi o položaju, on naj odloča v tej zadevi.

— Ničesar nečem vedeti, — je odgovoril Sergej. — Zaupam vam v polni meri, gospod ravnatelj, naše podjetje se bo v vaših rokah lepo razvilo, o tem sem prepričan. Razen tega mi je znana taktika naših nasprotnikov in zato priznavam za izborna vsa bančna sredstva, s katerimi jim odgovorimo.